

ТЮТОРСЬКА СИСТЕМА ОСВІТИ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ АНГЛІЇ

***Анотація.** Тьюторська система навчання в Англії постійно розвивається і удосконалюється відповідно до запитів сучасного суспільства. Вона знайшла свій відбиток не тільки у вищій освіті, а й на інших щаблях навчання.*

Ключові слова: тьютор, тьюторство, приватний тьютор, академічний тьютор, онлайн тьюторство.

***Annotation.** The tutorial teaching system in England is constantly developing and improving due to changing society demands. It is reflected not only in higher education, but also at other stages of education.*

Key words: tutor, tutoring, private tutor, online tutoring.

Освіта – найважливіший стратегічний напрям соціально-економічного розвитку будь-якої країни. Великого значення набуває проблема покращення якості освіти, впровадження нових форм і методів роботи з учнями, створення умов, що сприяють особистісному розвитку людини.

Для сучасної особистості актуальним є пошук свого шляху в житті, здобуття власного досвіду. Проте в мінливому суспільстві часом дуже важко самостійно здійснити правильний вибір, розібратися в проблемних ситуаціях, розробити стратегічний план і зробити перші кроки. Реформоване освітнє середовище потребує нового фахівця, який зможе побудувати індивідуальну освітню програму, сприятиме формуванню компетентної, вільної, ініціативної, відповідальної людини, що вміє діяти в умовах невизначеності.

Саме таким фахівцем є тьютор (з англ. мови tutor – наставник, домашній учитель, репетитор, опікун).

Існує велика кількість підходів до визначення терміну «тьютор». Зі словника «Термінологія в системі додаткової професійної освіти» тьютор – особа, викладач, який полегшує процес навчання, чиє завдання – бути знаючим наставником своїх вихованців [4]. Для П. Г. Щедровицького тьютор – це «консультант учня, який може допомогти йому виробити індивідуальну освітню програму, самовизначитися до самого процесу навчання і до окремих елементів цього процесу...» [5]. На думку С. Змеєва «тьютор – це наставник, член контингенту для навчання дорослих людей, який здійснює постійну допомогу одному або декільком дорослим, які навчаються, у вирішенні питань організації навчання» [3]. Білицька Є. В. розглядає тьюторську систему як систему індивідуального навчання, супровід і підтримку учнів, засновану на ідеї педагогічного пошуку, націлену на становлення особистості, академічне і філософське зростання учнів і розвиток умінь самостійно здобувати потрібні знання і розвиватися [2].

Вперше тьютор з'явився в Англії, бо саме англійським університетам XII століття була потрібна людина, яка б виступала посередником між професором та

студентом, підтримуючи процеси самоосвіти та самореалізації. Тьютор допомагає складати індивідуальний план занять, контролював процес навчання та готував до здачі іспитів. Він не мав спеціальної тьюторської освіти, проте мав власний досвід, проводив наукові дослідження, жив університетським життям. Джон Локк – відомий англійський педагог XVII століття – говорив, що тьютор не лише забезпечує засвоєння учнем знань: «Завдання тьютора – розвинути потенційні можливості дитини, що підготувало б до справи її життя. Тьюторська освіта – це процес формування характеру, побудова складу розуму і тіла. Мета тьютора – не лише навчити дитину всьому, що відомо, а виховати її в любові і повазі до знання». Таким чином, тьюторська система зайняла центральне місце в навчанні.

В наш час тьютор успішно функціонує в провідних закладах освіти Англії, США, Японії, Німеччини, Франції, Фінляндії тощо. Отже, існує декілька видів і форм тьюторської системи навчання в залежності від рівня освітньої установи, сектора освітніх послуг, особливостей та потреб учнів, мети і результату тьюторського супроводу.

У сфері дошкільної та початкової освіти Англії широко користуються послугами приватних тьюторів, які працюють поза навчальним закладом за певну плату. Знайти приватного тьютора можна в спеціальних тьюторських агенствах. У загальноосвітніх школах існує посада тьютора класу або групи учнів, в обов'язки якого входить налагодження контакту з батьками, контроль навчальних досягнень учнів, допомога в подоланні кризових ситуацій. Завдяки тьюторам учні почувають себе комфортно і впевнено. Вони в будь-який час у разі потреби можуть звернутися до тьютора і отримати допомогу.

Тьюторський супровід також відіграє важливу роль у домашній освіті, коли дитина здобуває знання в стінах власного будинку, не відвідуючи школу. За словами С. Девіса в Англії прослідковується тенденція збільшення кількості приватних тьюторів, які забезпечують якісну освіту і конкурентоспроможність підростаючого покоління [6].

Широкого розповсюдження в останні роки набуло академічне тьюторство, направлене на поліпшення ефективності навчання студентів, які прагнуть мати певну перевагу серед однолітків. Академічні тьютори зустрічаються з учнями регулярно протягом семестру, допомагаючи їм у різних ситуаціях, спрямованих на підвищення рівня успішності в школі, університеті чи іншому навчальному закладі. Академічні тьютори готують учнів до вступних іспитів у вищі навчальні заклади [1].

Студентське тьюторство є певним видом допомоги менш здібним товаришам. Поради студента-тьютора сприймаються з більшою готовністю та бажанням, ніж аналогічна допомога педагога. Студенти-тьютори здобувають знання за рахунок спеціальних програм та спостерігаючи за роботою досвідчених тьюторів.

У зв'язку з комп'ютеризацією усіх сфер життя сучасного суспільства в останні роки значну популярність здобуло онлайн-тьюторство, яке дозволяє учню і тьютору налагодити зв'язок в будь-який час в межах мережі Інтернет. Такий вид тьюторства може мати кілька різновидів: тактичне, академічне і стратегічне онлайн-тьюторство. Тактичні тьютори можуть вступати в онлайн-взаємодію в критичні моменти, коли необхідна реабілітація, якщо порушуються структура і порядок діяльності або відсутній прогрес. Стратегічні тьютори здійснюють планування, що передує процесу

тьюторства і включає визначення чисельності групи, індивідуальний підбір членів групи. Головним завданням академічних онлайн-тьюторів є допомога у вивченні певних предметів, відповіді на питання, що цікавлять студентів, проведенні дослідження тощо [1].

Слід зазначити, що більшість тьюторів у закладах дистанційного навчання Англії працюють погодинно, їм нараховується заробітна плата, враховуючи кількість учнів та кількість годин. Для якісної роботи тьютора у навчальних закладах уникають перевантаження тьютора.

В Англії велика увага приділяється дотриманню належного професійного рівня тьюторів. Їх добирають за відповідними критеріями особистісних якостей та фахових знань. Тьютором може стати лише висококваліфікований фахівець, який володіє глибокими знаннями іноземної мови, комп'ютера, психології та загальною культурою. Тільки такий професіонал може створити умови для розвитку студента, які б не обмежували його свободи і сприяли б вихованню відповідальності у виборі та прийнятті рішень, забезпечували реалізацію потреб, інтересів та творчого потенціалу. Тьюторам надаються усі необхідні для роботи матеріали: розробки з питань теорії та методики викладання предметів, психологічні та методичні поради, відеокасети, аудіокасети тощо.

Отже, основними тенденціями розвитку тьюторської системи навчання в Англії в наш час є проникнення даної системи не тільки в сферу університетської освіти, але і в шкільне навчання, приватну, домашню і дистанційну освіту; розширення кола учнів, в яке можуть входити і дорослі, люди з обмеженими можливостями; поява нових форм і видів тьюторства. Так, постійно розвиваючись і вдосконалюючись, тьюторська система навчання в Англії не втрачає своєї актуальності.

Література:

1. Белицкая, Е.В. Тенденции развития тьюторской системы обучения в современном образовании Англии / Е.В. Белицкая // Изв. Волгогр. гос. пед. ун-та. — 2012. — №1. — С. 132—135
2. Белицкая Е. В. Тьюторская система обучения в современном образовании Англии: автореф. дис. канд. пед. наук: (13.00.01) / Е. В. Белицкая ; науч. рук. Н. Е. Воробьев; Волгоградский гос. соц.-пед. ун-т. – Волгоград: Перемена, 2012. – 25 с.
3. Змеев, С. И. Основы андрагогики: учебное пособие для вузов / Сергей Иванович Змеев М.: Флинта: Наука, 1999. – 152 с.
4. Терминология в системе дополнительного профессионального образования: словарь. – М.: ИПК госслужбы. – 2001. – 107 с.
5. Щедровицкий П. Г. Проблема индивидуальности: сборник научных трудов по материалам IV Всероссийской научной тьюторской конференции. Томск, 2000. С. 13–25.
6. Davies S. School Choice by Default? Understanding the Growing Demand for Private Tutoring in Canada // American Journal of Education. 2004. №110(3)